

**Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль район Советы
КАРАРЫ**

2021 елның 8 февралә

№ 31

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы территориясендә жир эшләрен башкаруга ордер (рөхсәт) бирү һәм рәсмиләштерү тәртибе турындагы нигезләмәне раслау хакында

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, Россия Федерациясе Жир кодексы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Уставы нигезендә
КАРАР ЧЫГАРДЫ:

1. Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы территориясендә жир эшләрен башкаруга ордер (рөхсәт) бирү һәм рәсмиләштерү тәртибе турындагы нигезләмәне (кушымта) кабул итәргә.

2. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.

3. Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында бастырып чыгарырга һәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга.

4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Кама Тамагы муниципаль районы Советының экология, аграр мәсьәләләр, табигый байлыклар һәм жирдән файдалану буенча даими комиссиясенә йөкләргә.

**Кама Тамагы муниципаль районы Башлыгы,
муниципаль район Советы рәисе**

Н. А. Вазыйхов

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы территориясендә жир эшләрән башкаруга ордерны (рөхсәт) рәсмиләштерү һәм бирү тәртибе турында нигезләмә

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы территориясендә жир эшләрән житештерү хокукына (алга таба - Нигезләмә) ордерны (рөхсәт) рәсмиләштерү һәм бирү тәртибе турында әлеге нигезләмә Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, Россия Федерациясе Жир кодексы, "Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Уставы нигезендә эшләнгән.

1.2. Нигезләмә территорияне төзекләндерү эшләре белән координацияләү, транспорт хәрәкәтендә катлаулануларны булдырмау, территорияләрне төзекләндерүне булдырмау, аварияләрне һәм башка гадәттән тыш хәлләрне кисәтү максатларында эшләнде һәм Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы территориясендә объектлар төзегәндә, реконструкцияләгәндә яисә ремонтлаганда жир эшләрән уздыруның төп кагыйдәләрен билгели.

1.3. Әлеге Нигезләмә инженерлык челтәрләрен һәм коммуникацияләрне салганда, ремонтлаганда, башка жир эшләрән башкарганда, шулай ук Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы территориясендә авария хәлендәге торгызу эшләрән башкарганда жир эшләрән житештерү хокукына (рөхсәт) ордерларны (рөхсәт) рәсмиләштерү һәм бирү тәртибен билгели.

1.4. Әлеге Нигезләмәне Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы территориясендә жир эшләре һәм авария-торгызу эшләре алып баручы барлык юридик һәм физик затлар өчен үтәү мәжбүри.

2. Терминнар һәм билгеләмәләр

Әлеге Нигезләмәдә түбәндәге терминнар кулланыла:

2.1. Жир эшләре - жир асты һәм жир өсте инженер челтәрләре, коммуникацияләр объектларын һәм корылмаларын төзегәндә туфракны ачу белән бәйлә эшләр, 30 сантиметрдан артык тирәнлектә туфракны ачу, субайлар тутыру һәм төяү, шулай ук 50 сантиметрдан артык биеклеккә туфрак белән сибү.

2.2. Авария-торгызу эшләрә - Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы территориясендә тереклек тээмин итү (су белән тээмин итү, су чыгару, жылылык, газ белән тээмин итү, электр белән тээмин итү) системаларының эшкә сәләтлелеген торгызуны тээмин итә торган эшләр.

2.3. Авария ситуациясе - торак йортның, торак районның, инженерлык коммуникацияләре һәм корылмалары эшендә көтелмәгән хокук бозулар нәтижәсендә ресурслар белән тээмин итү (су белән тээмин итү, су чыгару, жылылык белән тээмин итү, газ белән тээмин итү, электр белән тээмин итү) ышанычлылыгын киметүгә яисә тулысынча туктатуга китерә торган вәзгыять.

2.4. Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы территориясендә жир эшләрән (алга таба - ордер) житештерү хокукына Ордер (рөхсәт) - жир эшләрән уздыруны яисә һәлакәттән - торгызу эшләрән уздыруны рөхсәт итә торган документ.

2.5. Төзекләндерү - Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы территориясендә халыкка хезмәт һәм ял итү өчен уңайлы шартлар тудыруга юнәлдерелгән эшләр һәм чаралар комплексы.

2.6. Мөрәжәгать итүче - ордер (рөхсәт) алучы юридик яисә физик затлар жир һәм авария эшләрән - торгызу эшләрән башкару һәм төзекләндерү өчен тулысынча җаваплы булалар.

3. Жир эшләрән житештерү хокукына ордерны (рөхсәт) рәсмиләштерү һәм бирү тәртибе

3.1. Исемлек (1 нче кушымта) нигезендә жир эшләрән барлык төрләрән житештерү бары тик жир эшләрән житештерү ордеры (алга таба - Ордер) булганда гына башкарылырга рөхсәт ителә. Ордерның формасы әлегә Нигезләмәгә 2 нче кушымта белән расланды.

3.2. Вәкаләтле орган төзелеш һәм жир эшләрән, инженерлык коммуникацияләрен төзү һәм ремонтлау эшләрән башкару срокларын килештерүне һәм координацияләүне гамәлгә ашыра. Жирлек эшләрән житештерүгә Ордер вәкаләтле орган тарафыннан бирелә.

3.3. Эшләр башланганчы 10 көннән дә соңга калмыйча, жир эшләрә уздыруга ордер алу өчен вәкаләтле органга, объектның финанслар, кирәкле материаллар, механизмнар, яклау чаралары (коймалар, юл билгеләрән кисәтә торган коймалар) һәм кирәкле документлар (4 нче кушымта) белән тээмин ителеше турында раслап, язма гариза (3 нче кушымта) бирергә кирәк.

Ордерны алу бурычы заказчы яки эшләр житештерүчегә йөкләнә.

Эшләр житештерүче заказ бирүчедән рәсмиләштерелгән ордерның булуына ышанмаган килеш, эш башкарырга хокуклы түгел.

вәкаләтле орган жир эшләрен башкаруга ордер алуға язма гариза алган көннән соң 10 көн эчендә:

а) документларның булуын һәм аларның билгеләнгән таләпләргә туры килүен тикшерә;

б) проектның дәүләт шәһәр төзелеше нормативлары һәм кагыйдәләре таләпләренә туры килүен тикшерә;

в) жир эшләрен житештерүгә ордер бирә яисә, баш тартуның сәбәпләрен күрсәтеп, ордер бирүдән баш тарта.

вәкаләтле орган әлегә Нигезләмәнең 4 нче кушымтасында каралган документлар булмаганда яисә проектның шәһәр төзелеше нормативлары таләпләренә туры килмәгәндә ордер бирүдән баш тарта.

3.4. Жир эшләрен житештерүгә Ордер оешманың, предприятиенен, учреждениенен яисә физик затның вазыйфаи затына - капитал төзелеш объектларын төзү, реконструкцияләү, капитал ремонтлау буенча заказчыга тапшырыла.

3.5. Вәкаләтле орган, жир эшләрен житештерүгә ордер биргәндә, эшләрен башкару срокларын һәм, жирле шартларны исәпкә алып, бозылган төзекләндерүне тулысынча торгызу срокларын билгели.

Ордер, гамәлдәге төзелеш нормаларында һәм кагыйдәләрендә каралган эшләрен башкаруның норматив дәвамлылығын исәпкә алып, тапшырылган эшләр башкару графигы нигезендә билгеле бер срокка рәсмиләштерелә.

Ордер анда күрсәтелгән төргә, күләмгә, срокка һәм эш башкару урынына ия. Эшләр ордерда күрсәтелгән эшләрен житештерүче генә була ала. Эшләрен житештерү барышында Мөрәжәгать итүче рөхсәт бирү шартларын үзгәртү (эшләрен жаваплы житештерүче, лицензияләр срогы тәмамлану, проект карарларының житди үзгәрешләре һ.б.) турында вәкаләтле органга хәбәр итә. Эшләр житештерүче ордерында күрсәтелгән эшне алыштырган, объектны башка житештерүчегә тапшырган очракта, ордер бирелгән эшләр заказчысы аны кичекмәстән башка эш житештерүчесенә рәсмиләштерергә тиеш. Гамәлдәге ордерга үзгәрешләр һәм өстәмәләр аны биргән урында гына кертелә.

Ордерда күрсәтелгән эшләр башлану срогы 5 (биш) көннән артыкка тоткарланганда эш башкаруга бирелгән ордер бирелгән көннәр гамәлгә яраксыз дип таныла һәм вәкаләтле органга 3 нче көн дәвамында вакыт узганнан соң кайтарылырга тиеш вәкаләтле орган.

3.6. Төзелеш дәвамлылығы бер айдан артык булган эшләрен башкарганда жир эшләрен житештерүгә ордер, аларның һәркайсына эшләр срокларын билгеләп, аерым этапларга бирелергә мөмкин.

3.7. Вәкаләтле орган, жир эшләрен житештерүче яисә заказчы элек башкарылган жир эшләре буенча системалы рәвештә (2 һәм аннан да күбрәк) әлегә Кагыйдәләренен

нигезлэмэлэрен үтэмэгэн, эшлэрне житештерүче яисэ заказчы ягыннан жир эшлэрен житештерүнең килештерелгэн срокларын системалы рәвештә бозу (2 һәм аннан да күбрәк) урыны булган, төзеклөндөрү торгызылмаган яисэ элек бирелгән ордер буенча нинди дә булса бурычлар башланган ордер тәмамланганчыга кадәр торгызылмаган яисэ нинди дә булса бурычлар барлыгы ачыкланган очракта, ордер бирүдән баш тарта.

эшләр һәм аларны үтэгәндә жибәрелгән хокук бозуларны бетерү.

3.8. вәкаләтле орган туктатып тора ордерның тәэсире түбәндәге очрақларда:

систематик (2 һәм артыграк) үтәмәү эшләрне житештерүче ачыкланган хокук бозуларны бетерү буенча күрсәтмэләр;

- жир эшләрә башкарыла торган объектның торышы кешеләр гомеренә яисә сәламәтлегенә һәм транспорт хәрәкәтенә куркыныч тудырса;
- заказчы яисә эшләр житештерүче тарафыннан ордерны рәсмиләштерүнең билгеләнгән тәртибен бозуларны ачыклау, рөхсәтләр гамәлләрен вакытлыча туктату, алар нигезендә ул бирелгән килештерүүләр;
- жир эшләрә үткәрелә торган урын белән янәшә урнашкан биналар һәм корылмаларның конструкцияләре һәм элементлары деформациясә барлыкка килү.

Ордерның гамәлдә булуы туктатылган очракта, эш житештерүченең ордеры тартып алынырга тиеш, алмашка эшләрне бозуларны бетерүгә кадәр туктатуга күрсәтмә бирелә.

Ордерның гамәлдә булуын туктатып тору сәбәбе булган хокук бозулар бетерелгәннән соң, аның тәэсире торгызыла (ордер эшләр житештерүчегә кайта). Шул ук вакытта ордерда аның эшчәнлеген тиешле чорда туктатып тору турында тамга ясала.

Ордерның гамәлдә булуын торгызу эшләр житештерүченең вәкаләтле органга язмача мөрәжәгатә буенча, ул хокук бозуларны бетерүне раслый һәм алга таба жир эшләрне башкарганда әлегә Нигезләмәнең үтәлешен гарантияли.

3.9. Вакыты узган ордер буенча эшләрне гамәлгә ашыру тыела. Вакытыннан алда чыккан ордер буенча эшләр үткәрү үз белдеге белән жир эшләрне башкару дип таныла. Эшләр билгеләнгән срокта үтәлмәсә яисә ордерда билгеләнгән срокларда эшне төгәлләргә мөмкинлек бирми торган сәбәпләр барлыкка килгән очракта, заказчы яисә эшләр житештерүче эшләрне башкару срокларын озайту турында язма үтенеч белән вәкаләтле органга мөрәжәгать итәргә тиеш. Озату эш тәмамлану срогы ордерында күрсәтелгән вакыт узганчы кимендә биш календарь көн кала башкарыла.

3.10. Эшләр туктатылу сәбәпле, финанслау булмау сәбәпле, ордер, төзелеш майданчыгын карап тоткан өчен тулысынча жаваплылык бирелеп, эшләр заказчысына эш башкару хокукыннан башка (бары тик киртәне һәм төзелеш

мәйданчыгы территориясен карап тотуга гына) яңадан рәсмиләштерелә.

Финанслау озак булмаган очракта объект консервацияләнергә мөмкин, ордер ябык. Законга корылган объектны тоту өчен җаваплылыкны заказчы эш алып бара.

3.11. Зур озынлыктагы трассаларда һәм автомобиль юллары киселешендә эшләр башкарганда, Ордер һәр участокка эшләр срокларын билгеләгән аерым участокларга бирелә, ләкин 100 п.м дан артык булмаган суүткәргеч, канализация, жылылык трассасы, газүткәргеч һәм автомобиль юлларын кисеп чыкканнан соң 200 п чыкканда аерым участокларга бирелә.

3.12. Әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән очракларда ордерларны рәсмиләштерүнең гамәлдәге тәртибе үзгәртелергә мөмкин.

Күрсәтелгән очраклар эшләр башкару дип таныла, әгәр эшләр башкарыла торган, рөхсәт ителергә тиешле территория урнашкан булса:

- хәрби хәлдә;
- гадәттән тыш хәл режимында;
- террорчылыкка каршы операция уздыру зонасында;
- стихияле бәла-каза нәтижеләрен бетерү зонасында һ.б.

4. Инженерлык-коммуникация (жир казу), ремонт һәм башка эшләр башкару тәртибе

4.1. Жир асты челтәрләрен төзү яисә реконструкцияләү (подряд яисә хужалык ысулы) буенча эшләр башкарылырга тиешле оешмалар төзелгәннән алдагы елның 1 октябрена кадәр вәкаләтле органга төзелеш яисә реконструкцияләү өчен билгеләнгән трассалар сызымын кертеп, план заявкаларын тапшырырга тиеш.

4.2. магистраль урамнарда, камилләштерү өслеге булган юлларда һәм мәйданнарда жир асты коммуникацияләрен салуның һәм яңадан урнаштыруның төп ысулы - төзек өслекне ачудан башка ябык ысул. Магистраль урамнарда, проспектларда, юлларда һәм мәйданчыкларда инженерлык коммуникацияләрен салуның һәм яңадан урнаштыруның ачык ысулы бары тик вәкаләтле орган тарафыннан язма рәвештә бирелгән рөхсәт буенча гына рөхсәт ителә.

4.3. Автомобиль юлларының автомобиль юлларының машина йөрү өлешендәге жир эшләре автотранспортның хәрәкәтен вакытлыча чикләүне яисә туктатуны (урамны туктатуны һәм ябуны) таләп итә, бары тик вәкаләтле орган белән килештереп кенә башкарыла.

4.4. Жир эшләре башланыр алдыннан заказчы яки эшләр житештерүче жир эшләре башланганчы бер тәүлектән дә соңга калмыйча эксплуатацияләү хезмәтләренең һәм башка оешмаларның, учреждениеләрнең һәм физик затларның жир асты корылмалары яисә эшләр башкарылган урында башка объектлары булган вәкаләтле вәкилләре эшләрен башкару урынына чакырырга тиеш. Бу тәртип шулай ук жир эшләрен башкаруны килештерү кәгазендә милекче, кишәрлектән файдаланучы физик затларны, жир эшләре башкарылачак кишәрлектән файдаланучыларны, шулай ук чиктәш һәм параллель инженерлык челтәрләре булган

жир эшлэрен оештыру яисэ аларны оештыру зарурлыгы күрсәтелгән очракта да кулланыла.

4.5. Ордерда күрсәтелгән эксплуатация оешмалары һәм башка оешмалар житәкчеләре үзләренең вәкаләтле вәкилләренең эш башкару урынына килүләрен тәэмин итәргә тиеш. Бер үк вакытта жир асты корылмаларының, коммуникацияләрнең һәм башка мөлкәтнең зарарлануларын саклауны һәм кисәтүне тәэмин итү максатыннан, эшләрне башкаруның махсус шартлары язма рәвештә ачыклана һәм теркәлә.

Эш башкаруга комачауламаса да, проектта күрсәтелмәгән жир асты коммуникацияләре һәм корылмалары табылган очракта, жир асты эшлэрен башкару тыела. Таралышу урынына коммуникацияләр һәм корылмалар хужалары чакырылырга тиеш. Бер үк вакытта коммуникацияләрне һәм корылмаларны зарарланулардан яклау чаралары күреләргә тиеш. Кирәкле яклауны тәэмин итү мөмкин булмаган очракта, эшләр әлеге коммуникацияләр һәм корылмаларның хужалары белән эшләр проектын килештергәнче туктатылырга тиеш.

4.6. Эшләр башланганчы, жир эшләре башкаручы оешма, юридик яки физик зат эшләрне башкару урынын типик киртә белән санитар нормалар һәм кагыйдәләр таләпләренә ярашлы рәвештә киртәләп ала һәм, эш житештерүче оешма исемен, эшләрне башкару өчен җаваплы затны, телефон номерын киртәләп, ГОСТ нигезендә типик юл билгеләре белән жиһазландыра.

Кичке һәм төнге елларда коймаларда юл хәрәкәте кагыйдәләрендә каралган кисәтү билгеләре яктыртылырга тиеш.

Россия Федерациясе. Ябылуны таләп итә торган юлларда ярганда юл йөрү, юл билгеләре билгеләнә һәм Россия Федерациясе Эчке эшләр министрлыгы органнарында расланган схемалар буенча йөрү юнәлешләре билгеләнә. Караңгы төшкәч, өзелү урыннары яктыртыла.

4.7. Якындагы территориядә норматив санитар торыш, жәяүлеләр һәм транспорт хәрәкәте иминлеге, йорт биләмәләре ишегалларына керү, барлык предприятиеләр һәм оешмаларга, учреждениеләргә, торақ, хезмәт, сәүдә биналарына, жир эшләре башкару зонасында урнашкан уку йортларына һәм балалар учреждениеләренә керү һәм якын килү тәэмин ителәргә тиеш. Траншеялар аша жәяүлеләр өчен күперләр корылырга яисә күперләр урнаштырылырга тиеш. Кышын алар кар һәм боздан системалы рәвештә чистартылырга һәм жир эшлэрен башкаручы оешма көчләре белән комга күмеләргә тиеш. Ишек алларына (кварталларга) керү мөмкинлеге булмаган очракта, эшләр башкару янғын сагы идарәсе, авария хәлендәге газ хезмәте, ашыгыч медицина ярдәме станциясе, эчке эшләр органнары һәм авария хәлендәге һәм оператив хезмәтләр булган башка оешмалар белән килештереләргә тиеш.

Транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте куркынычсызлыгы, билгеләнгән таләпләрне үтәү өчен җаваплы зат эш башкаруга рөхсәт бирүдә күрсәтелгән җаваплы зат

жаваплы була.

4.8. Эшләр башкарылган вакытта жир эшләрән житештерү өчен жаваплы зат даими рәвештә өзелү урынында торырга тиеш, үзе барында эшләрне житештерүгә ордер булган, билгеләнгән тәртиптә килештерелгән техник проект; РФ Эчке эшләр министрлыгының Кама Тамагы районы буенча бүлеге белән килештерелгән юл хәрәкәте схемасы; эшләр житештерү проекты, шулай ук жир асты корылмалары һәм коммуникацияләр хужаларының күрсәтмәләре булган.

4.9. Жир асты корылмаларын һәм коммуникацияләргә төзегәндә, ремонтлаганда һәм яңадан төзегәндә ачу эшләре коймалары урнаштыру урыннары эшләр житештерү проектында билгеләнә. Төзелеш материаллары һәм механизмнар чикләнгән кишәрлек чикләрендә булырга тиеш. Ярыш эшләрән башкару өчен юл өслеген тулысынча төзекләндергәннән соң гына акчалар жылырга тиеш.

4.10. Гамәлдәге жир асты инженерлык челтәрләренә, яшел утыртмаларның сакланышын тәмин итү өчен төзелеш яки төзекләндерү-торгызу эшләрән башкаручы оешма жаваплы була. Күрше яисә кисешкән коммуникацияләр зарарланган очракта, алар кичекмәстән шушы коммуникацияләргә оештыруны күрсәтү буенча эш башкаручы оешма көчләргә һәм чаралары белән торгызылырга тиеш.

4.11. Алынган грунт киртәләр эчендә төзелә. Төзеп житештерелмәгән территорияләрдә эшләр житештергәндә, эшкәртелгән туфракны кире кайтарып жиберү өчен траншеяларның бер ягыннан кушу рәхсәт ителә. Жир эшләргә житештергәндә юлларның һәм урамнарның, жәяүлеләр тротуарларының, төзекләндерелгән газоннарның юл өлешендә грунтны складлау тыела.

Эшләнгән юл киеме һәм төзелеш материаллары материаллары чикләнгән урын яки махсус билгеләнгән урыннар чикләрендә тупланырга тиеш. Бордюр, дерн тикшерелә һәм икенчел куллану өчен аның яраклылыгы билгеләнә. Эшләр житештерүгә шулай ук сүтелгән юл һәм тротуар өслекләрен, борт ташын, түшәмәләрнең баскычларын һәм плитәләргә саклауны тәмин итәргә тиеш.

Юл йөрү өлешендә төзелеш материалларын салу тыелган.

4.12. Транспорт магистральләренә, юлларның һәм урамнарның юл өлешендә, жәяүлеләр тротуарларында һәм башка төзекләндерелгән территорияләрдә, газларда эшләр башкарганда, траншея һәм грунт чикләрендә каты өслек эшләнә һәм экология һәм табигать ресурслары буенча махсус вәкаләтле орган тарафыннан күрсәтелгән урыннарны алып чыгуга гына тикшерелә.

Юл өлеше һәм тротуарларның асфальт түшәмәсен ачу проект буенча каралган һәм юуга рәхсәт ителгән ачык траншея чикләрендә һәм күләнмәләрдә башкарыла. Киселгән асфальт өслек (скол) бер эш көне дәвамында чыгарылырга тиеш. Асфальтны 2 тәүлектән артык вакытка салырга рәхсәт ителми.

4.13. камилләштерү өслеге булган урамнарда, юлларда, тротуарларда,

мәйданнарда һәм төзекләндерелгән башка территорияләрдә эшләр түбәндәге шартларны үтәп алып барыла:

- эшләр кыска участкаларда эшләр эшләр башкару проекты нигезендә башкарылырга тиеш;
- алдагы участкаларда эшләр алдагы участкаларда, торгызу эшләрен һәм территорияне жыештыруны да кертеп, барлык эшләр тәмамланганнан соң гына хәл ителә;
- корылмаларның тышкы габаритларына карап, траншея киңлеге минималь булырга тиеш;
- траншеялар һәм казаннар жир эшләрен житештерүгә карата булган кагыйдәләр нигезендә бөтен тирәнлеккә беркетелергә яисә тиешле сөзәклеккә ия булырга тиеш.

4.14. Гамәлдәге инженерлык коммуникацияләренә һәм алар белән кисешкән урыннарда турыдан-туры якин жирдә жир эшләре житештерү тиешле санитар нормалар һәм кагыйдәләр, эшләр башкару кагыйдәләре һәм эксплуатация оешмаларының норматив документлары таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла. Күрсәтелгән эшләр эшләр житештерүче күзәтүендә, шулай ук эксплуатацион хезмәтләр хужалары күзәтүендә башкарыла, алар урында грунтны кулдан эшләү чикләрен билгелиләр. Гамәлдәге жир асты коммуникацияләре һәм корылмалары тирәсендә, гамәлдәге жир асты коммуникацияләре һәм корылмалары хужалары белән килештермичә, куллану тыела

жир эшкәртү механизмнарын, удар инструментларны (ломнар, киркалар, клинья, пневматик инструментлар һ.б.) куллану, эшләренә оештыру проектында каралмаган ераклыкта экскаваторлардан файдалану. Мондый очрактарда эшләр кулдан гына башкарыла.

Жир эшләрен үлчәү һәм каты йөкләрдә алып барганда, тәгәрәп баручы клиник жайланмаларны газүткәргечләргә, электр кабельләренә һәм башка жир асты коммуникацияләренә яки өч метрдан якинрак булган объектларга кадәр 5 метр ераклыкта куллану тыела. Төшөп баручы клиник жайланмаларны торактан турыдан-туры якында куллану тыела.

Гамәлдәге жир асты корылмаларын зарарлаган өчен жаваплылыкны жир эшләрен башкаручы оешмалар һәм физик затлар, шулай ук әлеге эшләренә объектта житештерү өчен жаваплы вазифаи затлар алып бара.

4.15. Эшләр житештергәндә түбәндәгеләр тыела:

- 1) Россия Федерациясә Эчке эшләр министрлыгы бүлеге белән килештермичә юлларда эшләр башкару;
- 2) якындагы урамнарның пычрануы һәм яңгыр канализациясенә чүпләнүе;
- 3) су үткәргеч торбалар, кюветлар һәм газлар салу;
- 4) газүткәргечләрнең, жылылык трассаларының, электр тапшыру линияләренә

һәм элементә линияләренең сак зоналарында материаллар һәм конструкцияләр урнаштыру;

5) люк капкачларын, күзәтү коеларын һәм камераларын, су агызу рәшәткәләрен, су асты коеларын, юл буе лотокларын һәм кюветларын; суқыр торбаларны һәм дренажларны, геодезик билгеләрне, жир эшләрен башкару өчен бүлеп бирелмәгән юлның һәм тротуарларның машина юлларын һәм тротуарларның юл өлешен күмү

6) траншеялардан, котлованнардан, коелардан юлларга, тротуарларга һәм төзекләндерелгән территорияләргә су ташырга. Су әлеге участка булган коеп яуган канализациягә юнәлтелергә яисә шланглар һәм лоткалар буенча бирелергә тиеш;

7) гамәлдәге жир асты корылмаларының расланган проектта каралмаган күчешен, кызыксынган оешма һәм архитектура идарәсе һәм шәһәр төзелеше белән килештермичә, хәтта күрсәтелгән корылма эш башкаруга комачауламаса да;

8) гамәлдәге жир асты челтәрләре трассаларында нинди дә булса төзелмәләрне һәм корылмаларны күчерү;

9) яшел утыртмаларны кисеп алу һәм сүтү, кануннарда билгеләнгән тәртиптә жимерүгә рөхсәт бирмичә, тамыр системасын ачу.

10) шәһәр урамнары буйлап гусеница йөрешендә транспорт һәм машиналар куу;

11) жир асты коммуникацияләрен геодезия хезмәте тарафыннан контроль рәвештә башкарып чыкканчыга кадәр үтәтү коммуникацияләре булмаган (кабель, торбалар салу өчен) сузылган траншеялар салу;

12) вәкаләтле органда килештерелгән башкарма схеманы үтәмичә, төзелеш объектларын, инженерлык жир асты коммуникацияләрен эксплуатациягә алу һәм ордерны яптыру.

4.16. Агач утыртылган территориядә жир эшләре житештергәндә оешма, предприятие, учреждение, учреждение яки физик затлар казырга тиеш:

1) яшелләндерелгән территориядән файдаланучылар белән һәм вәкаләтле орган белән яшел утыртмалар зонасында төзелеш эшләре башлануын килештерергә һәм эшләрнең тәмамлануы турында ике көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә;

2) төзелеш материалларын төземәскә һәм газларда машина кую урыннарын оештырмаска, шулай ук агачтан 2,5 м һәм куаклардан 1,5 м ераклыкта. Янучан материалларны туплау агач һәм куаклардан 10 метрдан да якынарак житештерелми;

3) төзелеш материаллары белән яшел үсентеләрне пычратмаска һәм пычратмаска;

4) килү юллары һәм күтәрелү краннары урнаштыру урыннары үсентеләрдән читтә булырга һәм агачларның билгеләнгән коймаларын бозмаска;

5) агачларның һәм куакларның тамыр системасы зонасында эшләнү тамыр системасы зарарланмаган төп скелет тамырларыннан түбәнрәк булырга;

6) жир эшләрен башкарганда жирнең өске катламын алу, бораулау һәм саклау, аны билгеләнгән урыннарда чыгаруны тәмин итү, аннары табигатьне саклау

чараларын үткөрү һәм бозылган жирләрне торгызу.

- 7) төзелеш территориясендәге агачларны 2 м биеклектәге тоташ калканнар белән киртәләргә. Щитларны агачтан кимендә 0,5 м ераклыкта өчпочмак итеп урнаштыру, шулай ук 0,5 м радиуслы өчпочмак тирәли агач настил урнаштыру;
- 8) шәһәр юлларының, мәйданнарның, ишегалларының, тротуарларның куәтләнүе һәм асфальтлануы һ.б. булганда, агач тирәсендә, тимер-бетон рәшәткәсе яисә башка өслек урнаштырып, диаметры 2 метрдан да ким булмаган ирекле киңлекләр калдырырга;
- 9) кабель, канализация торбалары һәм башка корылмалар салганда траншеялар өлгесен, кәүсәсен 2 м дан да ким булмаган ераклыкта, кимендә 15 см калыңлыкта - 3 м, куаклардан 1,5 м дан ким булмаган ераклыкта, иң чик скелет ботагы нигезеннән ераклыкны исәпләп, агач кәүсәсеннән кимендә 1,5 м ясарга;
- 10) гамәлдәге утыртмалар районында юлларны, тротуарларны һәм башка корылмаларны реконструкцияләгәндә һәм төзөгәндә вертикаль тамгаларның, аларны төшергәндә яки арттырганда, гамәлдә булган 5 см га каршы үзгәрешләренә юл куймаска. Тамыр системасын салу яки ачу котылгысыз очрақларда проектларда һәм катнашмаларда агач үсешенә нормаль шартларын саклау өчен тиешле жайланмалар күздә тотыла;
- 11) төзелеш эшләрен башкарганда вәкаләтле орган тарафыннан күрсәтелгән урыннарда туфракны табигатьне саклау чараларын уздыруга һәм бозылган жирләрне торгызуга чыгаруны тәмин итәргә.

5. Авария хәлендәге эшләрне житештерү һәм аларның нәтижәләрен бетерү тәртибе.

5.1. Авария-ләрне бетерү (авария хәлендәге телефонограмма буенча) инженер челтәрләрендә авария хезмәтләрен казу эшләрен башкаруга, эшләрне башкаруга ордерны алдан рәсмиләштермичә, бер тәүлек эчендә эшләп чыгарырга рөхсәт ителә.

5.2. Жир асты корылмаларында авария очрақлары барлыкка килгәндә, аларны эксплуатацияләү процессында инженерлык коммуникацияләрендә яки төзелеш эшләрен башкаруга бәйле рәвештә, аларның нормаль эшләвен бозуга яки бәхетсезлек очрақлары өчен алшартлар барлыкка килүгә китергән төзелеш эшләре башкарылуга бәйле рәвештә, күрсәтелгән инженерлык корылмаларын һәм коммуникацияләрен эксплуатацияләүче оешма кичекмәстән авария хәлендәге бригаданы юк итү өчен урынга жибәрергә тиеш. Ул, үз вакытында хезмәт таныклығы

Һәм авария хәлендәге хезмәт наряды булган җаваплы зат җитәкчеләгендә, аварияне бетерү турындагы телефонограмма күчermәсен яки аварияне бетерү турындагы телефонограмманы юкка чыгарырга һәм аның нәтижәләрен юкка чыгарырга керешергә тиеш. Авария эшләре аны тулысынча юкка чыгарганчы өзлексез режимда алып барыла.

5.3. Авария бригадасын җибәрү белән бер үк вакытта эксплуатацияләүче оешма авария турында эшләр башкару урыны турында вәкаләтле органга хәбәр итәргә, җаваплы затларның шәхси мәгълүматларын хәбәр итәргә, шулай ук инженер корылмаларын эксплуатацияләүче телефонограмма оешмасына, РФ Эчке эшләр министрлыгы бүлегенә (юлларны чикләү яки ябу кирәк булганда), яшелләндерү эшләрен уздырганда вәкаләтле органга хәбәр итәргә тиеш.

Яклар тарафыннан салынган челтәрләрнең сакланышын тәмин итү өчен җир эшләре башкарылганда, эшләр җитештерүче алар башланганчы әлеге участкада җир асты коммуникацияләре булган эксплуатацияләүче оешмалар вәкилләрен чакыртырга тиеш.

Һәлакәт турында хәбәрnamә алганнан соң, авария урыны белән чиктәш инженерлык коммуникацияләре һәм җир асты корылмалары булган оешмалар җитәкчеләре җаваплы вәкилләрнең авария урынына килүләрен вакытында тәмин итәргә һәм булган коммуникацияләрнең һәм корылмаларның сакланышын тәмин итү өчен кирәкле шартлар турында язма рәвештә күрсәтмәләр бирергә тиеш.

5.4. Авария хәлендәге ачуга рөхсәт (ордер) бер үк вакытта эшләр җитештерә башлау белән рәсмиләштерелә. Әгәр авария эш вакытында яки ял көнендә килеп чыккан булса, рөхсәт эш көне буларак рәсмиләштерелә.

Эшләрне башкаручы оешма һәлакәтне вакытында төзәтмәгән һәм территорияне төзекләндермәгән өчен, шулай ук ордерны рәсмиләштермәгәндә гамәлдәге законнар нигезендә җаваплы була.

5.5. Инженерлык коммуникацияләрендә аварияләрне бетерү өчен торгызу эшләренең озынлыгы жәйге чорда өч тәүлек һәм кышкы чорда биш тәүлек тәшкил итәргә тиеш.

5.6. Җитештерү өчен җаваплы кешеләр куркынычсызлыгын һәм транспорт хәрәкәтен, янәшәдә урнашкан җир асты һәм җир өсте корылмаларының сакланышын, кирәкле коймалар, юл билгеләре, күрсәткечләр, яктырту, барлык эшләр чорына мәгълүмат такталары булуын һәм тиешенчә карап тотуны тәмин итәргә тиеш; эшләр турында кирәк булган очракта, халыкка һәм җитештерү предприятиеләренә массакүләм мәгълүмат чаралары аша хәбәр ителә.

5.7. Җир асты коммуникацияләрендә аварияләр бетерелгәннән соң, юлларның, тротуарларның өслекләрен торгызу эшләр тәмамланганнан соң 10 көнлек сроктан да соңга калмыйча гамәлгә ашырыла. Төзекләндерүне тулысынча торгызу территориянең беренчел торышына туры китереп башкарыла.

5.8. Авария-торгызу эшлэрен уздыру объекты төзеклэндерү һәм юл-ремонт эшлэренең факттагы үтәлешен һәм аларның сыйфатын тикшергәннән соң, эшне башкаручы оешма вәкилләре, территория хужасы, вәкаләтле орган вәкилләре, шулай ук РФ Эчке эшләр министрлыгы бүлеге вәкилләре катнашында (әгәр эшләр машина йөрү өлешендә башкарылган булса) контрольдән алына.

5.9. Планлаштырылган эшләрне авария хәлендәге төрдә житештерү тыела. Мондый гамәлләрдә гаепле эшләрне башкаручылар гамәлдәге законнар нигезендә җаваплы.

5.10. Авария булган инженерлык челтәрләре хужалары төзеклэндерү торышы өчен ике ел дэвамында җаваплы.

5.11. Гамәлдәге җир асты коммуникацияләре корылмаларын зарарлаган өчен җаваплылыкны эшне башкаручы оешмалар һәм аларны житештерү өчен җаваплы зат алып бара.

6. Җир эшлэрен башкарганнан соң торгызу эшлэре

6.1. Эшне ачучы оешма, предприятие, учреждение, физик зат, шәхси эшмәкәр бозылган газларны, яшел утыртмаларны, балалар һәм спорт майданчыкларын, кече архитектура формаларын, борт ташын һәм асфальт өслекне юлның яисә тротуарның бөтен киңлегенә торгызырга тиеш.

6.2. Урамнарда, тротуарларда һәм майданнарда траншеялар һәм котлованнар күмү вәкаләтле орган вәкиленең техник контроле астында башкарыла. Гамәлдәге коммуникацияләр белән кисешү урыннарында траншея салу җир асты коммуникацияләрен файдаланучы оешма вәкилләре катнашында башкарыла. Эшләр житештерү өчен җаваплы зат вәкаләтле орган һәм траншея һәм котлованнар салу вакыты турында тиешле оешмаларга үз вакытында хәбәр итәргә тиеш.

6.3. Әгәр ачу камилләштерелгән өслектә башкарылган булса, траншея һәм котлован ком-гравий катнашмасы белән комлы-гравий катнашмасы һәм аннан соңгы су агызырга тиеш.

Яшерен өслекләр зонасында траншея һәм котлованнарны күмү мәҗбүри катламлы катламлы катлам белән каплана һәм аннан соң су сибә.

6.4. Материалларны җыю сыйфаты һәм түләү дәрәжәсе турында төзеклэндерү эшчәнлеген тикшереп тору өчен вәкаләтле вазыйфаи затлар акт төзиләр. Траншеяны кондицион булмаган грунт белән күмгәндә, тиешле дәрәжәдә түлэнгән яки башка технологик йөкләрне бозып техник контрольне гамәлгә ашыручы затның эшне туктатып торырга, акт төзәргә һәм аны административ бозу турында беркетмә төзәргә, гаеплеләрне җаваплылыкка тарту өчен тапшырырга хокукы бар.

6.5. Урам һәм тротуарларның юл өлешенә кире кайтарып салу ком (су сиптерү) белән, кышын тал комы белән башкарыла. Яшел зонаны (газларны кире

кайтару) өзөлүнөң өске катламын торгызуның үсемлек грунты белән генә башкарылуын исәпкә алып башкарылырга тиеш. Үсемлек грунты катлавының калыңлыгы 30 см дан да ким булмаска тиеш. Кире салынганнан соң, газ үләннәре орлыгы чәчелә торган үсемлек грунты белән территорияне төзекләндерү эшләре башкарыла.

6.6. Башкарма төшерүне башкарганчыга кадәр траншеялар тоту рөхсәт ителми.

6.7. Урамнарның, юл йөрү юлларының, шулай ук тротуарларның юл өлеше астында эшләр башкарганда, өслекләрне тротуарлар белән турыдан-туры сызыклар, параллель һәм перпендикуляр күчәрләр буйлап яңарталар, өслекнең төзексез өлешен 20 сантиметрга юлдагы траншеядән ике якка да һәм көрән жайланманы ачканда тротуарлар буенча 15 сантиметрга, һәм жиңмерелгән өслекнең бөтен киңлегенә, экскаватор ярганда 20 һәм 15 сантиметрга басып алалар. Шул ук вакытта иске асфальтобетон киселә, чистартыла, вертикаль стеналар һәм нигез өслеге битум белән юыла.

6.8. Йөкне, материалларны, конструкцияләрне, төзелеш чүп-чарын һәм коймаларны торгызу эшләреннән соң жыю мәжбүри.

6.9. Юл катламын торгызу ел әйләнәсендә башкарыла. Эшләрне көзге-кышкы чорда (IV - I кварталда) уздырганда, эшләр житештерүче кар һәм боздан зарарланган урыннарны тулысынча чистартырга һәм юл өслегенә түбән катламын торгызырга һәм аның кышкы чорда торышын күзәтергә тиеш; жылы чорда, ләкин 25 апрельдән дә иртәрәк түгел, асфальт-бетон өслекне торгызырга тиеш. Асфальт-бетон өслекләрне яңадан торгызуның технологик эзлеклелеге тышкы һава температурасы +10°C тан түбән булмаска тиеш, һәм +5 C язга туры килергә тиеш. Асфальт-бетон өслекләрне торгызу мөмкин булмаган очракта, аларны тимер-бетон плиталардан ясалган жыелма өслекләргә алыштыру рөхсәт ителә.

6.10. Көзге-кышкы чорда (IV - I кварталлар) тотрыклы тискәре температуралар барлыкка килгәндә, бозылган төзекләндерү эшләрен яңадан торгызу, эшләрне башкару мөмкинлеге булмаганлыктан, вакытлыча схема буенча башкарыла һәм киләсе елның 1 июненә кадәр тулысынча торгызылырга тиеш, ә Ордерның гамәле гарантияле хат һәм торгызу эшләре графигы нигезендә озайтыла.

6.11. Йөк катламының ачыклануы яки торгызылган өслекнең деформацияләнүе сыйфатсыз булган очракта, ике ел дәвамында кабат эшләнә торган эшне башкаручы оешма башкара, ул үз исәбенә барлык дефектларны кичекмәстән бетерергә яки аның үтәлешен подрядчы белән финансларга һәм тапшыруга күрсәтергә тиеш.

6.12. Зона буе коммуникацияләре һәм корылмалары хужалары юл өслекләре дәрәжәсендә смотр коелары һәм яңгыр сулары люкларын (капачларын) урнаштырырга һәм тотарга тиеш. СНИП таләпләренә туры килмәгәндә люкларның биеклеген төзәтү тиешле органнарның 48 сәгать дәвамында беренче таләбе буенча

башкарылырга тиеш. Карау һәм яңгырлы коеларның һәм камераларның һәм жиимерелгән люкларның ачык люклары булу рөхсәт ителми. Аларны алмаштыру тиешле органнар таләп иткән вакыттан 2 сәгать эчендә башкарылырга тиеш.

Жир асты коммуникацияләре һәм корылмалары хужалары күзәтү коесын ремонтлаганда аның конструктив элементларын гына түгел, ә аңа тоташкан асфальт өслекне дә тышкы люкның 20 см радиусында торгызырга тиеш.

6.13. Төзекләндерүне (юл каплау, яшел утыртмаларны һ.б.) торгызу эшләрен башкару мөмкинлеге булмаганда, оешма, предприятие, юридик һәм физик зат үз көчләре белән башкарачак, әлегә эшләрне махсулаштырылган оешмалар белән башкару өчен килешү төзәргә тиеш. Бу очракта күрсәтелгән шартнамә эшләрне башкаруга ордер рәсмиләштергән вакытта вәкаләтле органга тапшырыла.

Шартнамә төзү эшне башкаручы оешмадан төзекләндерү элементларын торгызу өчен җаваплылыкны төшерми.

В Объектлар төзегәндә шәһәр төзекләндерү элементларын (яшел зоналар, тротуарлар, борт ташларын) саклап калу мөмкин булмаган очракта, төзелеш заказчысы үз исәбенә торгызыла.

6.14. Оешмалар, предприятиеләр, учреждениеләр, юридик һәм физик затлар башкарган эш урамнар, тротуарлар, жәяүлеләр юллары, газлар, квартал эчендәге, ишегалды һәм башка территорияләр тулысынча төзекләндерелгәннән соң төгәлләнгән дип санала.

6.15. Эшләр тәмамлангач һәм төзекләндерү эшләре тәмамлангач, заказчы подрядчы оешма белән бергә вәкаләтле орган вәкилләренә, территория хужаларына торгызылган юл өслекләре, газоннар һәм төзекләндерүнең башка элементларын тапшыра. Эшләрне тәмамлау датасы булып юлларны төзекләндерүне, газларны һәм өслекләрне торгызу турындагы актка кул кую датасы санала.

6.16. Урамнарда һәм мәйданнарда жир эшләре башкарганда, әлегә Нигезләмәнең бозылуы ачыкланган, ордерда куелган шартлар үтәлмәгән, юл капламаларын һәм яшел утыртмаларны сыйфатсыз торгызу, үз белдеге белән яру яки башка хокук бозуларны ачыклау (техник проект, эшләр башкару проекты) эшләрне туктатып торырга һәм вәкаләтле органга законнарда каралган тәртиптә гаеплеләрне җаваплылыкка тарту өчен тәкъдимнәр жиберергә хокуклы.

7. Ордерны ябу тәртибе

7.1. Эшләр тәмамланганнан соң, жир эшләрен житештерүгә ордер алган оешма, предприятие, учреждение, индивидуаль эшкуарлар һәм физик затлар вәкаләтле органга түбәндәге документларны тапшырырга тиеш:

1) Ордер ачканда Ордер килештерелгән кызыксынучы оешмалар тамгалары белән жир эшләренә ордерның оригиналы;

- 2) юлларны һәм жәяүлеләр тротуарларын төзекләндрүне һәм каплауны тулысынча торгызу турында акт;
- 3) объектны файдалануга кабул итү турында дәүләт комиссиясе акты (яңа төзелеш, реконструкция);
- 4) бозылган төзекләндрү торгызылганнан соң өзелү урыны фотосурәтләре;
- 5) вәкаләтле орган белән килештерелгән яңа салынган һәм реконструкцияләнган инженерлык челтәрләрен һәм объектларын электрон рәвештә төшерү.
- 6) калдыклар барлыкка килгәндә - калдыкларны махсулаштырылган оешмаларга тапшыру актлары;
- 7) яшел утыртмаларны жиимергәндә, күчереп утыртканда яки зарарлаганда - компенсация яшелләндрү буенча башкарылган эшләр актлары, яшел үсентеләрне тернәкләндрү актлары. Компенсацион яшелләндрү үткәрелмәгән очракта, яшел утыртмаларны жиимергән өчен акчалата компенсация түләүне раслый торган түләү документлары;
- 8) бирелгән рөхсәт вакытында күрсәтелгән шартларны үтәү.

7.2. Башкарылган эшләрне кабул итү һәм төзекләндрү эшләре контрольдә тоту органнары тарафыннан имзаланган акт белән рәсмиләштерелә: вәкаләтле орган, территория хужасы, РФ МФД бүлеге (юлларда һәм тротуарда эшләр башкарганда) һәм эшләр житештерүче вәкиле.

7.3. Тикшерү үткәннән соң, өзелү урынына чыгып, теркәү кенәгәсендә Ордерны ябу турында тамга куела. Документлар белән ордер архивта ике ел дәвамында саклана.